

UIT DE BUITEN- LANDSCHE PERS

Chr. Onderwijs in Noord-Amerika.

We lezen in de Amerikaansche „Wachter“ (10 Sept.) een interessant artikel over de ontwikkeling van het Christelijk onderwijs in Amerika, dat we hier grootendeels overnemen.

De beweging voor Christelijk schoolonderwijs onder ons is in de laatste jaren krachtig ontwikkeld. Ze begint op de vergaderingen iets te vertoonen van de machtige opwekking, die in Nederland, ruim vijftig jaar geleden, onder druk en vervolging van „liberale“ ministers, waarvan Kappeyne van de Coppello wel het hatelijkste type was — onzaliger gedachtenis — de Gereformeerde Christenen tot een zeldzame hoogte van geestelijke, en ook van stoffelijke, inspanning bracht, waarvan telkens opnieuw, nu reeds ruim een halve eeuw lang (sedert 1878), de jaarlijksche speciale Unie-collecte, die langen tijd steeds groeide en weldra keer op keer tot over de 100.000 gulden steeg, op heerlijke wijze een treffend getuigenis geeft.

Wat was onder ons een dertig-veertig jaren geleden de „Christelijke school“ een armzalig begin. En toch stemmen die „zwakke eerste beginselen“ ons nu nog tot blijde dankbaarheid, juist omdat er zich een „beginnel“ in ontwikkelde. Wat is een mosterdzaadje onbeduidend; wat is een eikel klein. Maar die schijnbaar nietige dingen moeten er zijn anders is er geen levenskiem en kan zich niet de plant of de boom ontwikkelen. Het onderwijs was zoo gebrekkig en zwak. Op z'n best had men hier en daar een sober schoollokaaltje. Vaak werd een huis- of catechisatiekamer gebruikt. Men had veelal niets dan „zomerschooltjes“, waarin een poging werd gedaan, om wat Hollandse taal en wat Gereformeerde godsdienst te onderwijzen. De „leerkracht“ was meestal uiterst gebrekkig en incompetent. Van „leermiddelen“ kan in dien tijd haast geen sprake zijn. Zelfs het doel van Christelijk onderwijs was in vele gevallen nog zeer vaag. De krachten waren verstrooid. De deelneming en belangstelling schaarsch en weifelend. De resultaten, naar het scheen, onbeduidend. Maar daar was één ding, één onweerstaanbare drijfkracht; de eikel was aanwezig in het geloovig hart, namelijk deze: Het onderwijs is de goddelijke taak der ouders, voor kinderen des verbonds. Die heilige taak kan en mag

en moet aan niemand worden afgestaan — ook niet aan de overheid of aan den Staat.

En die eikel groeide, al is het ook nog slechts tot een boompje. Toch is het een eikel.

Bijna alles hing in die dagen af van mannen als Ds K. Kuiper, Mr B. J. Binnink en Mr H. J. Jacobs. Van deze pioniers moest komen alle aansporing en inlichting en leiding. Weldra kwam er krachtige steun van andere „mannen“, zooals vooral Prof. L. Berkhof en Mr A. S. De Jong, en eindelijk van onzen zeer wakkeren en bekwapenen en bezielenden leider, Mr M. Fakkema, in het veld, alsmede van Dr Garret Heyns in de school.

Ongetwijfeld heeft de Amerikaniseerende invloed van den Grooten Oorlog, tegenover zooveel schreeuwende ellende, hier machtig veel goeds gewerkt. De oorlog met zijn invloed heeft ons wakker geschud uit onze sluimerende verhouding en houding ten opzichte van ons groot en rijk nieuw vaderland, en ons gedwongen tot wakkeren strijd voor nationale en Christelijke ontwikkeling in dit land, waarin de historische lijnen nog nauwelijks tot nationale vastheid zijn gegroeid. Met onzen verlammen slaaper was het gedaan. De droom, dwaas als bijna alle dromen, brak af door een verrassende ontwakking, en het bewuste Amerikaans-Christelijke leven prikkelde ons bloed en onze zenuwen tot nieuwe levensactie.

Ook onze schoolactie ervoer dezen invloed en gevoelde den nieuwen levensdrang. Bij velen ontwaakte nieuwe en versterkte behoefte aan breeder en beter en meer positief Christelijk en Calvinistisch onderwijs voor onze verbondskinderen. Er kwam meer beslistheid, meer bepaaldheid, meer noodzakelijkheid in de eischen voor Christelijk onderwijs. Men zocht naar juister en rijker kennis van Christelijke beginselen. De oogen gingen open voor zielkundige eischen en daarom voor opvoedkundige methode. Het gezichtsveld van praktische vorming voor het breede levensterrein in Kerk en Staat en Maatschappij breidde zich uit naar alle zijden.

Zoo rees op het gebied van het Christelijk onderwijs langzamerhand Calvin College op, naast en tegelijk boven de gewone Christelijke school. Daar ontwikkelde zich wetenschappelijke opvoedingskracht, die de schoolzaak, vooral voor de opleiding, machtig te hulp kwam. Die opleiding is de laatste jaren zeer versterkt onder de bekwaame leiding van Prof. Van Zyl aan Calvin College.

Intusschen werd de drang tot organisatie op spontane wijze, in het leven der school zelve, onweersstaand. Er moest eenheid komen, eenheid van leven eische eenheid van werkzaamheid. Harmonische samenwerking was noodig, noodzakelijk zelfs, voor de

éene groote actie voor vrij, Christelijk onderwijs. In den goeden zin des woords moest de schoolactie in haar geheel en als een eenheid eenzelvig worden, dat is, gelijkssoortig, maar alzijdig. Die drang bracht teweeg de conceptie van de Unie, die weldra onder eenigszins pijnlijke krampen geboren werd. Spoedig groeide ze op, en krachtig toont ze zich reeds, al is ze ook nog nauwelijks volwassen.

Eenheid, harmonie, samenwerking was dus noodig. Want „eendracht maakt macht“, een macht, waarvan men reeds in het oude Rome spreekwoordelijk gewaagde. Immers, men leert elkaar. Men inspireert elkaar. Met heilige jaloeerschheid — en soms met minder reine — prikkelt men elkaar. Men helpt elkaar. Men bemoedigt en waarschuwt elkaar. Men vult elkaar aan.

Zoo bevordert en versterkt de Unie leven en kracht en vruchtbaarheid voor de groote zaak van opvoeding, die in direct en oorzakelijk verband staat met het groote plan Gods in de wereldgeschiedenis.

En al die krachten werken, juist door die eenzelvige, gelijkssoortige en alzijdige samenspanning, met driedubbele resultaten.

Eindelijk vergeten we niet het kostelijk symbool, het blijvend verenigingsmiddel, het krachtig versterkingsorgaan, ons reeds negenjarig Christian School Magazine.

De Unie heeft in haar vergaderingen het centrum van macht en kracht in den president, Mr A. S. de Jong.

Ons maandelijksch Magazine staat onder de bekwaame leiding van Dr Garret Heyns, zijn hoofdredacteur.

En heide, te zamen met de geheele actie voor Christelijk onderwijs, hebben hun identieke Ego in den persoon en den arbeid van den ijverigen en zielevollen general secretary, Mr M. Fakkema.

W.

De Synode.

We beloofden eenige perstemmen te geven over de Synode. Daartoe beginnen we met volledige overname van een artikel van Prof. Grosheide in het „N.-Holl. Kerkblad“; dit artikel is o.i. het meest ingrijpende van wat er over de Synode is geschreven, voorzover het ons onder de oogen kwam. Prof. Grosheide schrijft:

zal het daarmee nog niet uit zijn. Dan is er nog weer eene mogelijkheid van herstel, maar alleen op voorwaarde van bekeering. Op dat laatste moeten wij wel acht slaan. Het is niet zoo, dat hier met zekerheid en zonder voorbehoud herstel wordt toegezegd; neen, zeer uitdrukkelijk staat erbij, dat de in uitzicht gestelde zegen alleen te wachten is „wanneer gij der stem des Heeren uws Gods zult gehoorzaam zijn, houdende zijne geboden en zijne inzettingen, die in dit wetboek geschreven zijn; wanneer gij u zult bekeeren tot den Heere uwen God met uw gansche hart en met uw gansche ziel“, gelijk we in vs 10 lezen. Dit tiende vers is als het ware de sleutel tot de geheele perikoop. Zeker, er staan in de voorafgaande verzen wel ettelijke uitdrukkingen die als volstrekte en onvoorwaardelijke toezeggingen klinken, maar dat ze zoo niet bedoeld zijn bewijst duidelijk vs 10. Al die toezeggingen hebben slechts kracht onder voorwaarde van bekeering. Trouwens ook de aanhef is geheel voorwaardelijk. In onze Statenvertaling komt dat niet duidelijk genoeg uit, omdat deze den nazin reeds laat beginnen in de tweede helft van vs 1. Het is veel juister en meer in overeenstemming met het Hebreeuwsche taalgebruik, en geeft ook een beteren logischen gedachtenloop, wanneer men den nazin laat beginnen bij vs 3, en aldus vertaalt: „Voorts zal het geschieden, wanneer al deze dingen over u zullen gekomen zijn, deze zegen of deze vloek, die ik u voorgesteld heb, en gij zult het weder ter harie nemen onder alle volken, waarheen u de Heere uw God zal gedreven hebben, en gij u zult bekeeren tot den Heere uwen God en zijne stem gehoorzaam zult zijn, naar alles wat ik u heden gebied, gij en uwe kinderen, met uw gansche hart en met uw gansche ziel, zoo zal de Heere uw God een keer brengen in uw lot en zich over u ontfemen, en Hij zal u weder vegaderen uit al de volken, waarheen u de Heere uw God verstrooid had“. Op dezen voorwaardelijken aanhef komt het slotvers nog eens terug, om het Israël ter dege in te scherpen, dat de in uitzicht gestelde genadeblijken Gods alleen komen zullen, wanneer het zich bekeert.

Het is dus duidelijk, dat wat ons in de Mozaïsche wetgeving wordt geboden nog niet meer is dan de ontsluiting van de mogelijkheid op herstel, wanneer Israël in zonde is vervallen, en daarom in ballingschap uit zijn land verdreven is. Deze mogelijkheid raakt — voor zoover de uitdrukkingen uit het geheele verband tot eenige conclusie recht geven — den wederkeer uit de Babylonische ballingschap. Of ze nog wijdere perspectieven openl, kan uit de bewoordingen der Mozaïsche wetgeving zelf althans niet worden opgemaakt. Een verder onderzoek van de voortschrijdende openbaring Gods op dit punt zal ons moeten leeren, of en in hoeverre later dergelijke perspectieven aanwezig zijn.

G. CH. AALDERS.

diezelfde uitdrukking voorkomt? In vs 45 staat: „En al deze vloeken zullen over u komen en u vervolgen en u treffen, totdat gij verdeeld wordt“. In het Hebreeuwsch wordt hier ook beide malen hetzelfde werkwoord gebruikt. Wanneer het ons in ernst er om te doen is, in diepe afhankelijkheid van den Heere alleen te vragen: wat zegt de Schrift? mogen wij ons aan dergelijke oppervlakkigheid niet schuldig maken.

Wat betreft de uitdrukking „verdoen“ uit vs 51, om daarop meteen te wijzen, deze vinden wij, althans in den tekst der Statenvertaling, ook reeds in de voorafgaande verzen, waarin naar het oordeel van Ds Berkhoff nog van de Babylonische ballingschap sprake is, n.l. vs 21. Weliswaar wordt hier in het Hebreeuwsch een ander werkwoord gebruikt, maar dat is vooral niet zwakker van betekenis dan dat uit vs 51. Het „betekent „aan iets een einde maken“, „iets geheel en al met den grond gelijk maken“. Het is het woord, dat overal gebezigd wordt, waar de zin is: het oordeel zonder eenige sparende genade tot het bitterste einde volvoeren. Daarom vinden we elders in de profetie van Israël's herstel juist de tegenstelling: „want Ik zal een voleinding maken met al de heidenen, waarheen Ik u verstrooid heb; maar met u zal Ik geen voleinding maken, maar Ik zal u kastijden met mate, en u niet gansch onschuldig houden“ (Jer. 30:11). Voleinding maken dat is hetzelfde Hebreeuwsche woord, waarvan in Deut. 28:21 gebruik wordt gemaakt. Wanneer nu zulk een sterk woord wordt gebezigd om Gods oordeel in de Babylonische ballingschap aan te duiden, welke waarde heeft dan een beroep als dat van Ds Berkhoff op het „verdoen“ van vs 51? Trouwens, ook precies hetzelfde woord dat in vs 51 gebezigd wordt, vinden we van de Babylonische ballingschap gebruikt in Jer. 15:7: „Ik heb mijn volk van kinderen beroofd en verdaan“.

Evenwel, Ds Berkhoff heeft nog andere argumenten. Laat ons ook die toetsen.

In Deut. 28:49 lezen we „De Heere zal tegen u een volk verheffen van verre, van het einde der aarde, gelijk als een arend vliegt, een volk welks spraak gij niet zult verstaan“. Zie, dit is dan toch wel een sprekend argument. Dit kan niet op de Chaldeeën zien, dit moet op de Romeinen slaan; want die kwamen van verre, en de Latijnsche taal heeft met de Semietische talen (waartoe beide de taal der Joden en der Chaldeeën behooren) gansch geen gemeenschap, en bij zulke duidelijke aanwijzingen mag het niet meer „gezocht“ worden genoemd om te zeggen, dat zelfs in den „arend“ een aanduiding ligt van den Romeinschen adelaar, dien de zegevierende legioenen over de geheele wereld uitdragen (vgl. blz. 87, 88). Maar elk van deze dingen, die Ds Berkhoff zoo karakteristiek acht voor de Romeinen, dat ze van de Chaldeeën niet gelden kunnen, worden in de profetie van Jeremia toch metterdaad van de Chaldeeën gebruikt; men zie slechts Jer. 5:15:

„Ziet, Ik zal over u lieden een volk van verre brengen, o huis Israëls, spreekt de Heere; het is een sterk volk, het is een zeer oud volk, een volk welks spraak gij niet zult kennen en niet hooren wat het spreken zal“; ook Jer. 6:22: „Zoo zegt de Heere: ziet, er komt een volk uit het land van het Noorden en een groote natie zal opgewekt worden uit de zijden der aarde“ (= van het uiteinde der aarde, zie mijn vertaling van Jeremia in de Korte Verklaring); en Jer. 4:13 „Ziet, hij komt op als wolken, en zijne wagenen zijn als een wervelwind; zijne paarden zijn sneller dan arenden“ (eigenlijk „gieren“, ook in Deut. 28:49). En als Ds Berkhoff dan verder nog een beroep doet op Deut. 28:53 „En gij zult eten de vrucht uws buiks, het vleesch uwer zonen en uwer dochteren“ als een aanwijzing, dat Mozes hier ongetwijfeld de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen profeteert, dan verwijs ik naar Jer. 19:9, waar precies hetzelfde van de verwoesting van Jeruzalem door Nebukadnezar wordt voorgezegd, en zelfs bijna geheel dezelfde bewoordingen worden gebezigd; en naar Klaagf. 2:20 en vooral 4:10, waar het ontzettende feit geschilderd wordt: „De handen der barmhartige vrouwen hebben hare kinderen gekookt; zij zijn haar tot spijze geworden in de verbreking der dochter mijns volks“.

Wij meenen hiermee aan de argumenten door Ds Berkhoff aangevoerd wel genoegzaam recht te hebben laten wedervaren, en gelooven daarom van dit punt zonder bezwaar te kunnen afstappen. Er is geen enkele reden, waarom wij in Deut. 28 iets anders en meer dan de Babylonische ballingschap zouden aangeduid vinden; geen enkele reden dus ook, waarom wij de in Deut. 30:1—10 aangekondigde mogelijkheid van herstel op iets anders en meer dan den terugkeer uit de Babylonische ballingschap zouden laten slaan.

Wij moeten er nu goed op letten, dat Deut. 30 vs 1—10 zuiver een voorwaardelijk karakter draagt. In hoofdstuk 28 heeft Mozes den Israëlieten voorgedragen, dat zij rijk zouden gezegd worden, indien zij Gode gehoorzaam waren (vs 1—14), maar ook dat zij door tal van schrikkelijke vloeken zouden worden getroffen indien zij Hem gehoorzaamheid weigerden (vs 15 v.v.). In hoofdstuk 29 vinden we dan vervolgens hoe Mozes met het volk een verbond aangaat, een herhaling en hernieuwing van het verbond bij den Sinaï, waarbij alweer de vloek hen dreigt, indien zij het verbond zullen breken (vgl. vooral vs 18 v.v.). Dit alles draagt een voorwaardelijk karakter. En nu komt hoofdstuk 30:1—10 nog met een verdere voorwaarde; indien nu een van de beide in het voorgaande gestelde mogelijkheden werkelijkheid zal geworden zijn, indien hetzij de zegen, hetzij de vloek over hen zal gekomen zijn, dan — en nu blijft de eene mogelijkheid, die van gehoorzaamheid met daarop rustenden zegen, verder buiten beschouwing, en gaat het alleen over het andere geval, dat ongehoorzaamheid den vloek heeft gebracht, — dan

De oogst, die op de Synode te Arnhem is binnengehaald, is niet groot.

Van het Leeuwarder programma is een niet zoo klein deel voor goed begraven.

Wij zeggen deze dingen met groote droefheid. Het is heel verre van ons om den rechterstoel te beklimmen en deze of die te veroordeelen. Integendeel, we gelooven, dat hier gesproken moet worden van ons aller, onze gemeenschappelijke schuld.

Reeds eerder stelden we de vraag: waarom kunnen wij niet?

Ik beweer niet, dat ik op die vraag een antwoord kan geven. Maar we mogen en moeten allen tezamen pogen een antwoord te vinden. Wat hier volgt, moge een bijdrage tot het antwoord zijn.

Vóór de Synode schreven we, dat we veel liever hadden, dat verschillende dingen, die nu reeds voor de vierde maal aan de orde zouden komen, voor goed van de agenda verdwenen, dan dat ze nog weer uitgesteld werden. Dat is thans ook met enkele dingen geschied. Maar dat brengt te meer ons onvermogen aan het licht.

Waarom kunnen wij niet?

We zullen in de eerste plaats wel moeten belijden, dat we op de Synode van Arnhem niet op de rechte wijze bijeen gekomen zijn, als Gereformeerde Kerken. De zaak van het promotierecht van de Theologische School was het één en het al. Daar moest men vóór of daar moest men tegen zijn. Dat stond ook dikwijls van tevoren bij ons vast. We zijn afgevaardigd als vóór- of als tegenstanders.

Natuurlijk heeft dat verlamdend gewerkt. Wanneer we ons op de bijzaken in de eerste plaats richten, dan moeten de hoofdzaken in het gedrang komen. Dan ontbreekt ons de kracht om te doen, wat toch de eerste taak van de kerk van Christus is, de kracht om te belijden.

Nu zou dat alles nog zoo erg niet zijn, indien de zaak van het promotierecht op zichzelf stond. Dan kon men haar behandelen, afhandelen, gelijk een Synode zooveel dingen behandelen moet, gewichtige, minder gewichtige en zelfs onbelangrijke.

Maar als ik wel zie, staat het zoo niet. Doch een en ander is het tekenen, waarin ons leven staat. We hebben de aandacht van het middelpunt overgebracht naar de toekomstigheden. Dat zien we in heel ons doen.

Vraag, wat de menschen boeit in de prediking, in hun lectuur, in hun gesprekken. Dan is het niet in de eerste plaats Jezus Christus en dien gekruist.

Wij leven naar de buitenzijde en dat gaat zich wreken.

Dan kunnen we niet, als het om de centrale dingen gaat.

Wie in dit licht het Leeuwarder programma ziet, die vraagt zich steeds weer af, is het wel ernst geweest? Men versta mij wel, ik bedoel niet, dat we het te Leeuwarden niet ernstig meenden. Maar ik bedoel: hetgeen we te Leeuwarden deden, dat hebben we blijkbaar niet gedaan uit innerlijke begeerte, maar onder den drang der omstandigheden. Als er in onze Kerken werkelijk een drang leefde om nader ons geloof te belijden in zake de Heilige Schrift, zooals het naar mijn overtuiging noodzakelijk is, dan was het onmogelijk, dat na tien jaren een voorstel, dat zeer zeker gebreken had, maar toch heel veel goeds bevatte, van de tafel ging. En hetzelfde kan men zeggen van andere dingen.

In gelijke richting wijst nog iets anders. De laatste beslissingen der Synode zijn genomen met dikwijls kleine meerderheid van stemmen. Er is niet één meening onder ons, zoodat we het spoedig eens zijn. We weten het allemaal en we blijven bij onze meening. Het overleg, de beraadslaging, werk niet veel uit.

Ik noem eindelijk nog iets. De Synode van Assen heeft één schadelijk gevolg voor ons gehad, n.l. dat we bang geworden zijn voor verandering, voor iets nieuws.

Hoe dankbaar we den Heere mogen zijn, dat Hij ons in staat gesteld heeft vast te houden aan de waarheid der Schrift, we hebben te waken, dat we juist dezen zegen niet verzondigen door te komen tot conservatisme.

Nu moet men ons niet tegenwerpen, dat we toch zelf meer dan eens gezegd hebben, dat een Synode de dingen niet maken kan, maar eenvoudig te behandelen heeft, wat haar wordt voorgelegd. Wij klagen de Synode niet aan. Maar wij meenen, dat de Synode niet meer tot stand kan brengen, omdat in onze Kerken sommige dingen anders moesten zijn.

Hoe komen we nu tot verbetering?

Dat is niet zoo gemakkelijk te zeggen. Daar zullen we nog wel eens over moeten spreken. Dat kan nu ook in zekeren zin, omdat de Synode van Arnhem weinig voor haar opvolgster overliet. Wij staan voor een goed deel aan een nieuw begin.

En dan is geloof ik het eerste, waartoe we elkander hebben op te wekken, dit: dat we toch dicht bij het middelpunt moeten leven.

Allereerst omdat het de hoofdzaak is.

In de tweede plaats, omdat we het over de hoofdzaak eens zijn en door Gods genade eens blijven, terwijl de bijzaken verdeelen.

Wij wil ons voorkomen, dat, zoo we ons op het middelpunt richten, het begin van den weg naar beterschap is gevonden.

Later hopen wij anderen het woord te geven.

Nog noodig?!

Onderstaand stukje knipten we uit de Amerikaansche „Wachter". Omdat het „algemeen waar" is, plaatsen we het maar in deze rubriek en niet onder buitenland-sche persstemmen.

Een operatie. Ja, maar een operatie waar een predikant moeilijk buiten kan. Ds Spurgeon gaf aan zijn studenten, die het Pastor's College verlieten, en naar de gemeenten, die hen geroepen hadden, zouden heentrekken, gewoonlijk verstandige raadgevingen en soms geestige gezegden mee, en vele daarvan zijn

bewaard gebleven. Zoo 't onderstaande, zooals ik zoo pas las:

„Toen Cand. Welton in 1867 zijn eerste beroep als predikant naar Thetford aannam, zeide Ds Spurgeon tot hem:

„Vóór uw vertrek wensch ik u een operatie te doen ondergaan. Ik zal één uwer oogen uittrekken, één uwer ooren toestoppen en een toom in uw mond doen. En dan moet ge, eer gij heengaat, ook nog een nieuw pak kleeren hebben en den kleermaker zeggen, dat hij een zak zonder bodem in uw jas moet maken. Verstaat gij mijn gelijkenis?"

„Ik geloof het wel, dominee, maar zou toch gaarne uw verklaring hooren."

„Wel er zal in de leden van uw gemeente veel wezen, dat gij met het blinde oog moet aanzien, en naar zeer veel zult ge met het doove oor moeten luisteren, en daar ge dikwijls in verzoeking zult komen om dingen te zeggen, die liever ongezegd moesten blijven, zoo herinner u den toom. En voorts moet ge al de praattjes, die ge zult hooren, terwijl ge uw herderlijke werkzaamheden verricht, in den bodemlozen zak doen."

Nu, ook onze kandidaten mogen met dit advies hun voordeel doen.

En sommige onzer gemeentelieden mogen er hunne conclusies uit trekken!

Ook een demonstratie van armoede.

Onder het opschrift „droevig" schreef Ds Renting in „de Geldersche Kerkbode" het volgende:

Ons werd uit Arnhem blijkens het poststempel toegezonden een exemplaar van „de Strijder", het orgaan van de Chr. Democr. Unie.

Dit nummer is geheel gewijd aan de propaganda tegen de zoogenaamde vlootwet en voor de „nationale ontwapening".

De mannen en vrouwen van de Chr. Dem. Unie stellen zich op het standpunt, dat de maatregelen, welke een overheid neemt, om in tijd van gevaar, het recht te kunnen handhaven en het onrecht te keeren, behooren tot de wereld der ongerechtigheid, met welke ieder, die den naam van Jezus Christus noemt, heeft te breken.

De Overheidstaak, door God zelf aangegeven, is dus ongerechtigheid. Zonder het wellicht te willen, pleit men hier voor anarchie en zoekt men aan de over ons gestelde machten, aan welke God Zelf het zwaard in handen heeft gegeven, dat wapen te ontrooven.

We gaan op den inhoud van „de Strijder" hier niet verder in. In onze politieke pers zijn reeds meer dan eens redevoeringen en meeningen, zooals „de Strijder" die verkondigt, onder handen genomen.

In het exemplaar, dat ons toegezonden werd door een onbekend propagandist van „de nationale ontwapening", en waarin verschillende uitdrukkingen waren onderstreept, was ingesloten een getypt schrijven.

De verzender vergat blijkbaar, dat hij daarmede de postwet overtrad en 's Rijks schatkist onthield wat haar aan meerder porto toekwam.

Dat schrijven was van den volgenden inhoud en verraadt door dien inhoud tegelijkertijd uit welken hoek de wind waait.

Het luidt:

„DE SYN. IN SEPT. J.L.

5 weken lang zitten ze daar te boomen, zonder dat die geleerden iets verder komen. Prom-recht wordt oudergewoonte op de lange baan geschoven;

Uitbreiding lit...; vr.-kiesrecht; n.-test. Iled enz. enz. nog niet rijp.

Zeide een Dr., die beweerde de Ger. Kerk

O. V. is rijk,

Hij heet, vul het zelf in, Dr.....

Van onzen paus vernamen we weinig, wel

50 % liet hij vallen,

Zou hij soms spijt hebben, dat hij vaak „draait".

En dat Prof. H. Visscher hem ver is de haas.

De Asser-scheurziekte, nu op schoolgeb.

begonnen, rust op 't gedoe.

Is het wonder, dat velen er van worden moe.

Verhef uw stem eens tegen het schandelijk

behandelen

Van cl. en kerkeraad van Lunterens gew.

pred. (Ds J.)

En denk niet, ben ik mijn's broeder hoeder,

Maar toon U eens een oprecht „broeder"

Lees ook eens ons aller moeder.

Dan zult ge aan Dr G's zijde staan.

Als de God mammon niet te veel breekt baan."

Men ziet, de „dichter" veroorlooft zich in meer dan één opzicht „dichterlijke vrijheden".

Zijn „verslag" van de Arnhemsche Synode is niet geheel en al aan „vergissingen" gespeend.

Maar de geest, die er uit spreekt, is droevig en bedroevend.

't Zou me niet verwonderen, dat bijv. Ds Buskes na 't lezen van zulk een „kunstgewrocht" als het bovenstaande de verzuchting slaakte: „Bewaar me voor mijn vrienden!"

De inhoud van „de Strijder" wordt door dit kerkelijk gekleurd „gedicht", dat ingesloten werd niet bepaald verrijkt.

Na het lezen van deze ontboezeming heb ik het woord herhaald van „Dr.....": „Wat zijn we nog rijk!" en er aan toegevoegd: vooral ook omdat we in onzen kring niet zulke prulpoeten hebben als de man is, die dit epos dichtte op de Arnhemsche Synode.

Het verschijnen van dit schoone vaers kan ook anders verklaard worden; wie er bezwaar tegen heeft, dat anderen belijden, dat ze door genade nog vele schatten bezitten, moet wel bij voorkeur zijn eigen armoede gaan demonstreeren.

J. W.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Rotterdam: J. Attens te Wollega en L. Oranje Czn te Laren. (N.H.)

Beroepen te:

Den Heider (2e pred. pl.): S. Wesbonk te Hoorn.
Ierske: J. Wiepkema te Rekken-Eibergen.
Numansdorp-Klaanswaal: E. Mobach, cand. te Haarlem.
Rhoon: G. Bouwmeester te Andel.
Schiernmonnikoog: Tj. van Wieren, cand. te Groningen.
Snijde: H. Wiersema te Oldehoeve.

Aangenomen naar:

Oost- en West Souburg: J. C. J. Kuiper, cand. te Haarlem.

Bedankt voor:

Oudega (Small.): J. C. J. Kuiper, cand. te Haarlem.

Ds C. B. Schoemakers.

Ds C. B. Schoemakers, Geref. predikant te Katendrecht, die 30 Nov. a.s. 40 dienstjaren heeft en aan wien de classis Rotterdam op zijn verzoek met ingang van 1 Dec. eervol emeritaat heeft verleend, zal zich metterwoon vestigen te Rijswijk (Z.H.) en vandaar uit met ingang van Zondag 14 Dec. hulpdiensten verleen aan de vacante kerk van Wateringen.

Ds W. de Jong.

Ds W. de Jong, emeritus-predikant van de Geref. Kerk te Dalfsen, laatstelijk wonende te Zutphen, heeft zich metterwoon te Almelo gevestigd. Adres: Violierstraat 160.

Een vierde parochie en een hulpprediker. Ter vergadering van den Kerkeraad der Geref. Kerk van Delft dienden de predikanten een voorstel in, om een Commissie te benoemen inzake de toekomst der Gemeente en den groei der Wester-parochie, en aan deze commissie op te dragen ook onder de oogen te zien de mogelijkheid van het vormen eener vierde parochie, de aanstelling van een hulpprediker, enz. Dit voorstel werd na eenige bespreking aangenomen.

Kerkgebouwen.

Te Borger (Dr.) bestaan bij de Geref. Kerk plannen voor het stichten van een nieuw kerkgebouw. Het bestaande kerkgebouw bevat te weinig zitplaatsen.

Zending.

Uit Indië is bericht ontvangen, dat aldaar op 44-jarigen leeftijd is overleden mej. A. Spoelstra, hoofd van de huishouding van het Petronella-Zendingshospitaal te Solo. Mej. Spoelstra, een dochter van wijlen Ds Spoelstra, Geref. predikant te Sappemeer, was ongeveer 9 jaar aan het Zendingshospitaal werkzaam.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Nieuwpoort: J. A. Rinkel te Slidrecht en J. W. van Ree te Barendrecht.

Lisse: P. J. de Bruin te Veenendaal en A. H. Hilbers te Enschedé.

Beroepen te:

Dordrecht: A. H. Hilbers te Enschedé.
Wormerveer: K. G. van Smedon te Haarlem-Noord.

GEREF. GEMEENTEN.

Tweetal te:

Scherpenisse: B. van Neerbos te Terneuzen en A. de Blois te Dirksland.

Beroepen te:

Ierske: G. H. Kersten te Rotterdam.
Werkendam: W. C. Lamain te Leiden.

Overleden:

2 October. H. Roelofsen. Em.-pred. te Zeist, 78 jaar.

NEEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Angerio (toez.): C. Buenk, cand. te Zeist.
Bennekom: W. Rijnsburger te Polsbroek.
De Bilt (3e pred. pl.): H. A. de Gous te Huizen. (N.H.)
Breda (vac.): J. H. H. van Boon: G. de Vries te Heerde.
Colijnspaat: J. Kramer te Elden.
Den Burg op Texel: J. van Noort, cand. te Utrecht.
Gendern: G. van Dijk Pzn te Anjum.
Haarlem (vac. L. D. Poot): H. W. te Winkel te Sneek.
Hantum (toez.): H. S. van Rijs te Hooge-Zwaluwe.
Hijkersmilde: J. A. Raabe Jr te Wijnshoten. (Evang.)
Lemmer (als hulppred.): S. Sietsma te Oosterzee.
Linschoten bij Woerden: D. E. Hupkes te Oosterwolde. (G.)
Nieuw-Buinen: G. C. Postma. Alg. Secr. Ned. Jong. Verbond te Overveen.
Opheusden: J. H. van Schuppen te Lunteren.
Putten (vac. B. N. B. Bouiboorn): C. B. Holland te Delfs-haven.
Slochteren: T. v. d. Brug te Wollega.
Woudrichem: P. Kruif te Kesteren.

Aangenomen naar:

Drachten (Evang.): H. v. d. Linde te Kleverskerke. (Z.)
Lekkerkerk: D. van Dijk te Schagen.
Gelselaar: H. G. Groenewoud, cand. te Vriezenveen.
Marum: B. Bolt te Oostwold. (W. K.)
Wageningen (vac. E. van Meer): J. L. G. Gregory te Gorssel.
Wehl (toez.): C. M. van Endt, cand. te Utrecht.
Wilsom bij Kampen: J. G. Abbrigh, cand. te Groningen.

Bedankt voor:

Denekamp, Elahuizen en Nijega: H. G. Groenewoud, cand. te Vriezenveen.
Domburg (toez.): H. W. Lovink te Gramsbergen.
Enter: E. Schimmel te Ameide.
Groede: M. J. C. Visser te Westerschelling.
Langweer: J. W. Noteboom te Aagtekerke.
Mastenbroek: A. M. den Ondsten te Eiburg.
Oosterland (toez.): G. van Veldhuizen Azn te Nigtevegt.
Rijssen: H. J. van Schuppen te Lunteren.
Schelluinen: A. van Griethuizen te Zuid-Beijerland.
Wijnngaarden, St. Annaland en Haamstede: J. G. Abbrigh, cand. te Groningen.

Intrede te:

's Gravenzande: S. Kooistra. Tekst Hand. 4:12.
Rotterdam: W. S. van Leeuwen. Tekst Heb. 8:1.
Urnuiden: J. W. Swaan. Tekst 1 Cor. 4:20.
Willige-Langerak: J. D. Kleijne, cand. Tekst 2 Petr. 1:19.
Wilnis: L. Vroegindewey, cand. Tekst Psalm 143:10a.

Afscheid van:

Garijp: S. J. van Hoest. Tekst 1 Petr. 5:10 en 11.

Overleden:

5 October: A. S. Talma. Em. pred. te Vlissingen, 70 jaar.

Dame-
Beschaaft
gesch. (eis-
van 12 ja-
leefijd zij-
als Dame-
Brieven
van dit Bl-

Santpoorts-
en V.
Tele

Het bes-
Levert elektr.
Electric
Aanbevel

HELDERDE
KEURIGER
VLUIGER
BILIJKER

Stoomwassch

GEBROE

25 c | Brou-
p. | Te-
K.G. | H

A. W.

Behangern
Comple

TEL
Ruifstraat

LEESBIBLIOT
Rotterdam

bij hee

Handel in
Teeken-

Bind
P

advertentie

W.

VAKKUND

Tweemaal
zilveren M

stelling

Eerste klas
tegen scher

Goudsbloem

C. LAN

Zwaanshal

Te

MANUFACTUR

LEERING

Meubelmak

Rotterdam

Blomme

Compleete Me

Reparatie

Vraagt prij

J. J.

HOOGEND

WIJNEN -

Advocaa

Kantoor-

alle Ha

IS W

RAKEN

KANTON

Electr.

Hommelstr